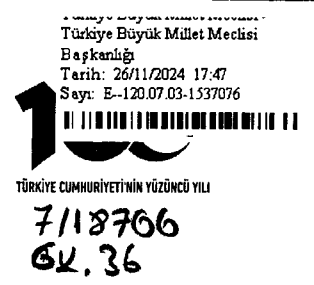

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-13788952

Konu : Soru Önergeleri (7/18706)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04.11.2024 tarihli ve 1523789 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Ankara Milletvekili Sayın Yüksel ARSLAN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/18706 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/18706 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 491EFBF7-212F-4471-9424-A5B2F3A83C20

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK

Sosyal Çalışmacı

Telefon No: (312) 705 73 30

Ankara Milletvekili Sayın **Yüksel ARSLAN**'a Ait 7/18706 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

İşgücü piyasasında kadınların güçlenmesi, kadınların işgücüne katılımlarının artırılması konuları ülkemizin temel öncelikleri arasında yer almaktadır. Nitekim gerek yasal gerekse politika düzeyinde konuya ilişkin birtakım düzenlemeler gerçekleştirilmiş olup birçok önemli proje ve faaliyet hayata geçirilmektedir. Ayrıca, çalışma hayatında kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadın istihdamının desteklenmesi, iş ve aile yaşamının uzlaştırılması amacıyla işgücü piyasasını düzenleyen kanunlarda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Çalışma hayatında yer alan kadınların doğuma bağlı hakları aşağıda sıralanmaktadır:

- Analık izni kadın memur ve kadın işçi için aynı sürededir. Kadın çalışanlar doğumdan önce 8, doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süreyle analık izni kullanabilir, çoğul gebelik durumunda bu izne 2 hafta daha eklenmektedir.
- Kadın memur ve işçi, çalışabildiğini doktor raporuyla belgelemesi hâlinde doğumdan önce 3 haftaya kadar çalışabilir; kalan 5 haftalık izin süresi doğumdan sonra kullanabilecek olan süreye eklenmektedir.
- Kadın çalışanlar için erken doğum hâlinde doğumdan önce kullanılamayan izin süreleri, doğum sonrası 8 haftalık izin süresine eklenmektedir.
- Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, memur babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilmektedir.
- Kadın memurlar doğum izni süresince aylıklı izinli sayıldıkları için hiçbir gelir kaybına uğramazlar. Kadın işçilere ise günlük kazançlarının en fazla 2/3üne kadar geçici iş göremezlik ödeneği ödenmektedir.
- Eşinin doğum yapması hâlinde erkek memurun 10 gün, erkek işçinin ise 5 gün ücretli babalık izin hakkı vardır.
- Kadın memur işe başladığında analık izni süresinin bitiminden itibaren ilk 6 ayda günde 3 saat, ikinci 6 ayda günde 1,5 saat süt izni kullanabilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı konusunda memurun tercihi esastır.
- Kadın işçi çalışmaya başladığında, çocuğu 1 yaşına gelene kadar günde 1,5 saatlik süt izni hakkı vardır.
- Doğum yapması halinde işçi kadına, kadın çalışmıyorsa eşine bir defaya mahsus olmak üzere emzirme ödeneği verilmektedir.
- Çocuk sahibi olan memur ebeveynler 24 aya kadar ücretsiz izin kullanabilir. Memurun ücretsiz izin kullandığı süre, çalıştığı süreden sayılmaktadır. (İzinde geçen süreler derece ve kademe ilerlemesinde değerlendirilmektedir. Emekliliğe ilişkin primlerin kişinin kendisi tarafından ödenmesi halinde izin süresi çalışılmış gibi emekliliğe esas alınmaktadır.)
- Kadın işçi analık izni bittikten sonra isterse 6 aya kadar ücretsiz izin kullanabilir. İşçinin ücretsiz izin kullandığı süre, çalıştığı süreden sayılmaz.
- Ebeveynler, evlat edinme durumunda doğuma bağlı söz konusu izinlerden kıyasen yararlanmaktadır.
- Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza

geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve özlük hakları korunarak, en fazla altı aya kadar izin verilir.

- Ayrıca memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verileceği hüküm altına alınmıştır.
- Analık izni biten kadın işçinin de yarı zamanlı çalışma hakkı vardır. Bu süreler; birinci doğumda 60 gün, ikinci doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda ise 180 gündür. Çoğul doğumlarda bu sürelere 30'ar gün ilave edilmektedir. Çocuğun engelli olması halinde bu süre 360 gün olarak uygulanmaktadır.
- İşçi ebeveynlerden biri, analık izni ve ücretsiz izinlerin bitiminden sonra çocuğu mecburi ilköğretim çağına gelene kadar herhangi bir zamanda kısmi süreli çalışma talebinde bulunabilir. Kısmi süreli çalışan işçinin ücreti, çalıştığı süreyle orantılı olarak ödenir.

Bakanlığımız koordinasyonunda 2024-2028 yıllarını kapsayacak şekilde ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri çerçevesinde kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” 8 Mart 2024 Dünya Kadınlar Gününde kamuoyuna duyurulmuştur.

Eylem planının temel politika eksenleri; Eğitim, Sağlık, Ekonomi, Liderlik ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılım, Çevre ve İklim Değişikliği olarak belirlenmiştir. Planda; beş temel politika eksenine ilişkin “5 Temel Amaç”, “20 Strateji”, “83 Faaliyet” yer almaktadır.

“Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” nda 2028 yılına kadar kadınların ekonomik alanda güçlenmesine yönelik olarak belirlenen politikalar; kadınların çalışma hayatına daha aktif katılım sağlaması ve değişen işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda ekonomik hayatta söz sahibi olmasını sağlamak temel amacıyla kurgulanmıştır.

Ekonomi Bölümü Faaliyet 1.2’de “İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması konusundaki mevzuat düzenlemeleri, kadın erkek eşitliği perspektifiyle yeniden gözden geçirilecek ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır.” ifadesi yer almaktadır. Politika eksenlerinden biri olan eğitim başlığı altında ise iş ve aile yaşamı uyumu kapsamında “Okul öncesi eğitimden başlayarak okul ve mesai saatlerini uyumlaştıracak okul sonrası eğitim mekanizmaları (etüt, hobi-sanatsal faaliyetler) geliştirilecektir” faaliyetine yer verilmiştir. Bu doğrultuda, bahse konu çalışmalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı koordinasyonunda ilgili tüm tarafların katkılarıyla yürütülmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımız koordinesinde ilgili tüm paydaşların katılımıyla 2024–2028 yıllarını kapsayan Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı hazırlanmış olup konuya ilişkin 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 15.05.2024 itibariyle yürürlüğe girmiştir. Söz konusu belgede yer alan ilgili eylemler aracılığıyla dinamik nüfus yapısının korunmasına yönelik faaliyetler de hayata geçirilecektir.

Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi ile yeni evlenecek gençlerin evlilik süreçlerinde ihtiyaç duyacakları ekonomik destek ile evlilikte karşılaşılabilecekleri olası iletişim sorunlarına yönelik danışmanlık ve eğitim programlarının sunulması amaçlanmaktadır. Proje kapsamında başvurusu onaylanan çiftlere 48 ay vadeli, 2 yıl geri ödemesiz, 150.000 TL tutarında faizsiz kredi desteği sunulmasının yanı sıra evlilik öncesi ve sonrası eğitim ve danışmanlık

hizmetleri sağlanacaktır. Proje kapsamında başvurular 15.02.2024 tarihi itibarıyla alınmaya başlanmıştır.

Projenin pilot uygulaması deprem illerinden Adıyaman, Gaziantep (Sadece İslahiye ve Nurdağı ilçeleri), Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Osmaniye illerinde gerçekleştirilmektedir.

Aile ve Gençlik Fonu Projesinde yeni bir aşamaya geçilmiş olup TÜİK verilerine göre doğurganlık hızının en düşük olduğu Karabük, Bartın ve Zonguldak illeri dahil edilmiş ve başvurular alınmaya başlanmıştır.

Pilot uygulama kapsamında sahadan alınan dönüşler ve vatandaşların talepleri kapsamında söz konusu destekten daha fazla çiftin yararlanabilmesi için gelir kriterinde yeni düzenleme yapılmış, gelir kriteri kişilerin alabilecekleri ek ödemeleri de kapsayacak şekilde 2.3 asgari ücrete çıkartılmıştır.

Projede uygulama sonrasında gerçekleştirilecek değerlendirmeler ile kademeli olarak ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam edecektir.

Doğum Yardımı programı 633 sayılı Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4 üncü maddesinden hareketle Doğum Yardımı Yönetmeliği kapsamında yürütülmekte olup muhtaçlık kriteri aranmaksızın 15/5/2015 tarihinde ve sonrasında gerçekleşen canlı doğumlar için verilmektedir. Ödeme miktarları birinci çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL ve üçüncü ve sonraki çocuklar için 600 TL şeklindedir.

Bu kapsamda deprem bölgesinde olup bahsi geçen mevzuat çerçevesinde gerekli şartları taşıyan herkes doğum yardımı programından faydalanabilmektedir.

Bununla birlikte, Bakanlığımız yoksulluğun nesiller arası transferinin önüne geçebilmek ve sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı verebilmek için özellikle çocukları destekler nitelikte yardım programlarına önem vermektedir. Bu kapsamda sadece Doğum Yardımı değil birçok farklı alanda kadınlara ve çocuklara yönelik yardımlar yapılmaktadır.

Bakanlığımızca ihtiyaç sahibi hanelerimizi çeşitli hane bazlı sosyal yardımlarla desteklemekle birlikte doğrudan çocuklarımızı destekler nitelikte olan Şartlı Nakit Transferleri, Öksüz ve Yetim Yardımı, Asker Çocuğu Yardımı, Engelli Yakını Aylığı, Doğum ve Çoklu Doğum Yardım programları gibi yardım programları yürütülmektedir.

Eğitim Materyali, Ücretsiz Ders Kitabı, Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması, Öğrenci Barınma-Taşıma-Yemek Yardımı, Öğrencilerin Ulaşım Giderlerine Yönelik Yardımlar ve Öğle Yemeği Yardımı gibi pek çok yardım programı ile de çocuklarımız desteklenmektedir.

Ayrıca Bakanlığımızca yürütülmekte olan Türkiye Aile Destek Programı kapsamında hanelere hanedeki kişi sayısına göre aylık 850 ila 1.250 TL arasında ödeme yapılmaktadır. Programın Çocuk Desteği Bileşeni kapsamında ise hak sahibi hanelere hanedeki çocuk sayısına göre 350 TL ile 650 TL arasında ek ödeme yapılmaktadır.

Diğer taraftan çocuklarımızın sosyal ve ekonomik yoksunluk nedeni ile mağdur olmaması, kurum bakımına alınmadan ailesi yanında desteklenmesi amacıyla Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti (SED) kapsamında ailesi veya yakınları yanında desteklenmektedir.

SED kapsamında hanelerin sosyo-ekonomik durumu, çocuk sayısı, çocukların yaşı, cinsiyeti ve örgün eğitime devam durumları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve aylık olarak 4.312 TL'den başlayan tutarlarda ödeme yapılmaktadır. Bu tutarlar özel koşulların varlığında 1 ila 3 kat arasında artırımlı uygulanabilmektedir.